Otázka: Země střední Evropy

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): svabik

Země střední Evropy

geograf. charakteristika s důrazem na hospodářství

Německo, Polsko, ČR, Slovensko Maďarsko, Rakousko

Spolková republika Německo

Rozloha: 357 tisíc km^2 (6. místo v Evropě)

Poč. obyvatel: 82 milionů obyvatel (1. místo v Evropě)

Prům. hustota zalidnění: 230 obyv./km^2

Hl. město: Berlín

Nár. složení: 92% Němců, 8% nár. menšiny

Administrativní rozdělení: skládá se z 13+3 celků (spolkových zemí)

3.10.1990 – znovu sjednocení Německa (1949-90 rozděleno na 2 státy – SRN a NDR)

***PŘÍRODNÍ POMĚRY*:**

povrch – na S ¼ nížiny (Severoněmecká nížina – ne moc úrodná), střed –

systém středohor a vysočin (Harz, Schwarzwald), J zasahuje do Alp – nejvyšší bod Zugspitze 2963m

podnebí – mírné – na S výrazně oceánské (více srážek, méně rozdíly teplot), směrem

k J a JV přibývá kontinentality (větší teploty díky srážkám)

vodstvo – na S Macklenburské jezero je ledovcového původu a na J Bodamské také

– Rýn, Dunaj, Labe; poměrně hustá síť pevninských průplavů a kanálů (Severomořskobaltský průplav)

HOSPODÁŘSTVÍ:

Zemedělství

– (3% ek. činného obyv.), intenzivní

– nejvíce mechanizované v Evropě

– dovoz velkého objemu potravin

– 1/3 plochy tvoří orná půda – 15% luka a pastviny, 45% zemědělské půdy

– smíšené zemědělství mírného pásu (podobně jako ČR)

– v Porýní a řeky Moseli významné pěstování vína

– živ. výroba – největší chov prasat v Evropě; na S chov skotu pro mléko

Průmysl

– nejmohutnější v Evropě (světová špička)

- **dobré zásoby surovin** – uhlí (černé – Porúří, hnědé – Lužice, Středoněmecká pánev), ropa,

zem. plyn, draslík, soli, kamenná sůl (1 z největších zásob na světě)

- Těžba černého uhlí v Porúří se stala základem značné průmyslové koncentrace v tomto

prostoru – hutnictví, strojírenství, chemie. Z ekologických důvodů zde byla již od 60.let těžba

uhlí postupně omezována.

- Těžba hnědého uhlí v NDR naopak neustále rostla, budovaly se tepelné elektrárny, chemické podniky. Výsledkem bylo značné poškození životního prostředí.
- Základem německého hospodářství je zpracovatelský průmysl: strojírenství (ve výrobě automobilů 3.místo na světě (BMW, Mercedes – Benz, Opel, Volkswagen), elektrotechnika (firmy Siemens, Bosh, Grundig), chemický průmysl (hl. petrochemie, umělá hnojiva. Petrochemické podniky se nacházejí podél Rýna a při trasách ropovodů),potravinářský průmysl zásobující rozsáhlý vnitřní trh (pivo – bavorské).

– **prům. oblasti** – Porýní, Porúří (řeka Ruhr)

– města – Kolín nad Rýnem, Dortmund, Dieseldorg, Essen, Bohun

– mnoho velkých center v důsledku minulosti

DOPRAVA:

– **vysoce rozvinutá** – nejdelší dálniční síť v Evropě (11 000km)

– hustá železniční síť, pevninská + vnitřní vodní síť, námořní dopravy (Hamburg,

Brémi, Rujana), letecká doprava (Frankfurt nad Mohanem)

Vysokou hustotu zalidnění má oblast Porúří, Porýní, Sasko, Durynsko. Méně zalidněné je severní Německo (kromě pobřeží). V současnosti zde dochází i k násilnostem vůči přistěhovalcům, hlavně Turkům, a ke konfliktu mezi imigranty – Turky a Kurdy. Nejvíce obyvatel Německa se hlásí k protestantismu – 47%, hlavně v severních a východních zemích;36% – římskokatolická církev, především Bavorsko, skoro 2% obyvatel vyznává islám – hlavně turečtí imigranti.

průmyslové oblasti

- Německo – nejvýznamnější Porýní, Porůří
- ČR – středočeská oblast – Praha → Mladá Boleslav

– Ostrava

– Mostecká pánev

- Slovensko – Pováží (strojírenství, chemie)
- Polsko – Slezsko?
- Maďarsko – Budapešť
- Rakousko – výroba barevných kovů, dřevozprac. průmysl (jedni z mála), levná elektřina (hodně elektráren)

služby

- S Německa + S Polska (rybaření, koupání)
- Krkonoše, Tatry, Alpy – zimní i letní turistika (Kaprun – ledovec – celoroční lyžov.)

– důležitá doprava

– oblast spojující S a J, Z a V

– výhody: …?

průmysl nejnejnejnejdůležitější asi

Rakousko – největší plochy lesu ve stř. Evropě (celkově 4. místo v Evropě)

Polsko – 2. místo na sv. v bramborách

- místo na sv. v černým uhlí
- prům. oblast: *Katovice*

Slovensko – prům odvětví: *Košice* – černá metalurgie

Žiár nad Hronom – výroba hliníku; strojírenství, elektronika, elektrotechnika

Bratislava – petrochemie, dopr. strojírenství, odvětví, papírenství, hutnictví,

textil, chemie

– vápenec, magnezit

Maďarsko – *Budapešť* – soustředěna 1/3 průmyslu

- největší ložiska zemního plynu v Evropě
- bauxit!

Polsko (Polská republika)

Státní zřízení: republika v čele s prezidentem (49 vojvodství)

Členství v mezinár. organizacích: OSN, NATO, EU
Hlavní město: Warszawa (1,64 mil. obyv)
Rozloha (pořadí ve světě): 312 683 km2 (68.)
Počet obyvatel (pořadí): 38 655 000 (29.)
Úřední, resp. užívané jazyky: polština (úř. j.), němčina, ukrajinština, běloruština

Měna: polský zlatý (złoty)

Přírodní poměry

- Téměř ¾ území vyplňují nížiny, jih – pahorkatina, hornatý ráz, pobřeží je ploché a písčité, sever – jezerní plošiny (Pomořanská, Mazurská jezerní plošina, Velkopolské pojezeří, nížiny Velkopolská a Mazovská – přecházejí směrem k jihu v pahorkatiny – malopolská a Lublinská vrchovina, na jihozápadě jsou pohoří Sudetské soustavy České vysočiny – Krkonoše, Jizerské hory atd., na jihovýchodě jsou horské oblouky Karpat – Vnější západní Karpaty (Beskydy), Vnější východní Karpaty (Bieszczady) a malá část Vnitřních západních Karpat – Vysoké Tatry s nejvyšší horou Rysy
- Hlavní řeky – Odra, Nisa, Vatra, Visla, San, Narew (vlévají se do Baltského moře), velké množství jezer (většinou ledovcového původu) – největší – Sniardwy a Mamry
- Podnebí – mírné, přechodné mezi oceánským a vnitrozemským, k východu ubývá srážek
- Lesy kryjí 28% území, nížiny a roviny – listnaté lesy, písčité oblasti – borovicové monokultury, hory – bukové, smrkové lesy, Vysoké Tatry – subalpínská a alpínská vegetace

Nerostné zdroje

- Pestré, bohaté zdroje – černé uhlí, zásoby rud i nerudných surovin (sůl kamenná, síra)

Obyvatelstvo

- Národnostně jednotný stát – 99% Poláci, 1% – Němci, Ukrajinci, Bělorusové
- Úřední jazyk – polština; Asi 7 mil. Poláků žije v zahraničí; 62% žije ve městech

Hospodářství

- Průmyslové – zemědělský stát procházející transformací na tržní ekonomiku

Průmysl

- Těžební – těžba černého a hnědého uhlí (využití hlavně pro výrobu el. energie), těžba rud. Kovů (olova, zinku, mědi) a síry, soli kamenné.
- Hutnictví železa – Katovice, Nowa Bota, Censtochova a mědi – Legnica
- Strojírenský – výroba dopravních prostředků, kovoobráběcích a těžebních zařízení
- Chemický – zpracování ropy, síry a kuchyňské soli
- Tradiční – textilní, potravinářský

Zemědělství

- Pracuje v něm asi 26% obyvatel, obdělává se 47% půdy.
- Živočišná výroba – chov prasat, skotu, ovcí, drůbeže
- Rostlinná výroba – pěstování brambor, pšenice, žita, cukrové řepy, lenu, zeleniny, chmelu a ovoce

Dopravní síť je rovnoměrně rozvinuta, významná je námořní doprava – přístavy – Štětín, Gdaňsk, Gdynia

Slovensko (Slovenská republika)

Základní údaje

Rozloha: 49 030 km^2

Počet obyvatel: 5,4 mil. obyvatel

Státní zřízení

Republika v čele s prezidentem

Slovenská republika vznikla 1. 1. 1993 rozdělením České a Slovenské federativní republiky na dva samostatné státy – ČR a SROV.

Přírodní poměry

Území je tvořeno geologicky mladým alpsko – himalájským pásem zemské kůry, ve kterém dochází k občasným zemětřesným pohybům

Území náleží ke Karpatům a k Panonské pánvi, třetihorní Karpatská soustava se na území Slovenska dělí na Západní (vyplňují západ a sever státu, Vnější Západní Karpaty – Bílé Karpaty, Javorníky, Oravské Beskydy atd., Vnitřní Západní Karpaty – Malá Fatra, Velká Fatra, Tatry – nejvyšší hora Gerlachovský štít 2 655 m. n. m., Nízké Tatry. Slovenské rudohoří, vulkanická pohoří – Šťavnické vrchy. Poloma atd.) a Východní Karpaty (se dělí na Vnější Východní Karpaty – Bukovské vrchy a Nízké Beskydy) a Vnitřní Východní Karpaty (vulkanické pohoří Vihorlat)

Níziny – jihozápad – Podunajská a Záhorská a jihovýchod – Východoslovenská náleží k Panonské pánvi.

Podnebí

mírné, přechodné mezi oceánským a kontinentálním

příznačná je nestálost počasí, od západu k východu vliv pevnínského podnebí

v horách je ovlivněno nadmořskou výškou, v kotlinách je značně znečištěné ovzduší‘ .

Vodstvo

96% plochy státu náleží do úmoří Černého moře – IDavně povodí Dunaje s přítoky Morava, V áh, Hron, Ipel, ale také část Tisy s přítoky Slaná a Bodrog, pouze 4% patří do úmořÍ Baltského moře – k povodí Visly patří řeky Pop rad a Dunajec

řeky mají největší průtoky na jaře – v době tání sněhu

ve Vysokých a Nízkých Tatrách jsou jezera ledovcového původu – Velké Hincovo pleso,

Štrbské pleso – vznikla ve čtvrtohorách .

velké zásoby podzemních vod jsou v Podunajské a Východoslovenské nížině

velké bohatství minerálních vod – zřídla v Piešťanech, Trenčianských Teplicích, Sliači a v Bardějově

Lesy

kryjí asi 41% plochy státu; v horských oblastech na západě a severu – smrkové, na východě – bukové, v níže položených oblastech – Doubravy, v nížinách – kulturní step

Nerostné suroviny

nejvýznamnější j sou zásoby magnezitu a vápenců menší ložiska – železných rud, rud barevných kovů nedostačující zásoby hnědého uhlí, lignit

Obyvatelstvo

85,6% Slováci, 11% Maďaři (nejvíce v jižním pohraničí), menšiny Romové (2%), Češi (1 %), Rusíni, Ukrajinci a Poláci; úřední jazyk – Slovenština; přirozený přírůstek je nadprůměrný

57% žije ve městech (dominují dvě velkoměsta – Bratislava, Košice)

Hospodářství

po 2. sv. v. se změnila struktura- zaměstnanosti ve prospěch průmyslu a služeb, v období transformace na tržní ekonomiku je značná nezaměstnanost; průmyslově-zemědělská stát

Doprava

hustá a kvalitní silniční i železniční síť významná je lodní doprava po Dunaji mezinárodní letiště – Bratislava, Poprad

Cestovní ruch

bohaté na přírodní krásy, termální a minerální vody, kulturněhistorické památky‘ hlavní oblast – Vysoké Tatry

Hlavní město – Bratislava – politické, hospodářské a kulturní centrum, sídlo vlády a prezidenta

Maďarsko (Maďarská republika)

Hl.m. je Budapešť – politické, hospodářské a kulturní centrum

Státní zřízení: Republika v čele s prezidentem

Přírodní podmínky: leží v Panonské pánvi, která je Zadunajským středohořím (Bakoňský les, Vértes, Gerees Pilis) rozdělena na Velkou a Malou uherskou nížinu, na severu je pohoří Mátra s nejvyšším vrcholem Kékes 1015 m. n .m., na jihu pohoří Mecsek, rostlinstvo – horových a listnatých lesů (buk, dub, akát) je silně ovlivněno člověkem

Vodstvo: Osu tvoří Dunaj, na východě – Tisa s přítoky Bodrog a Slaná, z Rumunska přitéká Kriš a Maruše, jihozápadní hranice je tvořena zčásti Drávou, největší jezero – Balaton (tektonický původ), velké množství termálních pramenů

Podnebí: mírné, vnitrozemské – horká suchá léta, chladné zimy

Nerostné bohatství: bauxit, nedostačující zdroje energie surovin – hnědé uhlí, ropa, zemní plyn

Obyvatelstvo: 97,8% Maďarů, menšiny Romů, Němců a Slováků, úřední jazyk – maďarština, 63% žije ve městech

Hospodářství: Průmyslové – zemědělský stát, přechází na tržní ekonomiku

Průmysl

Strojírenství – hlavní odvětví (elektrotechnické výrobny, výroba obráběcích strojů a autobusů)

Těžební – těžba bauxitu, hnědého uhlí a ropy, hutnictví hliníku, chemický průmysl – výroba hnojiva polymerů, farmaceutický průmysl – přední výrobce léčiv, oděvní průmysl, potravinářský (masné výrobky, papriky)

Zemědělství

54% obdělávaná půda, 13% louky a pastviny

rostlinná výroba – obilniny (kukuřice, pšenice), cukrová řepa, brambory, slunečnice, tbák, zelenina, ovoce, vinná réva

významný dovozce ovoce a zeleniny (papriky) a vína; živočišná výroba – chov prasat a drůbeže

Doprava

Rozvinutá dopravní síť, největší podíl mají železnice, říční doprava – přístavy – Budapešť, Gyor